

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA MILLIY MUSIQA TINGLASH KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA O'QITUVCHI QO'LLAYDIGAN SAMARALI METODLAR

Toshmatov G'ulomjon Olimjonovich

NamDPI ART pedagogika kafedrasida katta o'qituvchisi

toshmatovgulom09@gmail.com,

Karimova Gulsanam Rahimjon qizi

Musiqa ta'limi yo'nalishi 3-bosqich talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida milliy musiqa tinglash kompetensiyalarini shakllantirishda o'qituvchi qo'llaydigan samarali metodlar tahlil qilinadi. Milliy musiqaning ta'lim jarayonidagi o'rni va ahamiyati ko'rsatilib, metodik yondashuvlar taklif etiladi.

Kalit so'zlar: milliy musiqa, tinglash kompetensiyalari, o'qituvchi metodlari, boshlang'ich sinf, ta'lim jarayoni.

EFFECTIVE METHODS USED BY TEACHERS IN FORMING NATIONAL MUSIC LISTENING COMPETENCES IN PRIMARY GRADE STUDENTS

Annotation. This article analyzes effective methods used by teachers in forming national music listening competencies in primary school students. The role and importance of national music in the educational process are shown and methodological approaches are proposed.

Keywords: national music, listening competencies, teacher methods, primary school, educational process.

ЭФФЕКТИВНЫЕ МЕТОДЫ, ИСПОЛЬЗУЕМЫЕ УЧИТЕЛЯМИ ПРИ ФОРМИРОВАНИИ КОМПЕТЕНЦИЙ В ОБЛАСТИ СЛУШАНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ МУЗЫКИ У УЧЕНИКОВ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ

Аннотация. В данной статье анализируются эффективные методы, используемые учителями при формировании компетенций в области слушания национальной музыки у учащихся начальной школы. Показана роль и значение национальной музыки в образовательном процессе, а также предложены методологические подходы.

Ключевые слова: национальная музыка, компетенции в области слушания, методы работы учителя, начальная школа, образовательный процесс.

KIRISH

Milliy musiqa san'atining ta'lim jarayonidagi ahamiyatini ochib berish va uning zamonaviy ta'lim tizimidagi dolzarbligini aniqlash maqsadida maqola

yo'zishimizdan asosiy maqsad shundaki, milliy musiqa, har bir xalqning madaniy merosining ajralmas qismi bo'lib, u nafaqat tarixiy, balki pedagogik jihatdan ham katta ahamiyatga ega. O'zbekistonning boy musiqa merosi, uning turli janr va uslublari, yosh avlodni tarbiyalashda muhim rol o'ynaydi. Milliy musiqaning ta'limda o'zni, nafaqat musiqiy ko'nikmalarni rivojlantirish, balki talabalar ruhiyatini boyitish, estetik hissiyotlarini shakllantirish va madaniy identifikatsiyani mustahkamlashda ham namoyon bo'ladi.

Ta'lim jarayonida milliy musiqa elementlariga xos milliy kuy qo'shiqlarni qo'shib o'rgatib borish, o'quvchilarga o'z xalqining an'ana va qadriyatlarini tushunishga yordam beradi. Bu jarayon, shuningdek, o'quvchilar o'rtasida hamjihatlikni va madaniy almashuvni kuchaytiradi, bu esa o'z navbatida, jamiyatda birligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Milliy musiqa orqali o'rgatiladigan qadriyatlar, o'z-o'zini ifoda etish, ijodkorlik va muammolarni hal qilish kabi ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi.

Zamonaviy ta'lim tizimida milliy musiqa elementlarini qo'shish, shuningdek, global madaniyat bilan integratsiya jarayonida muhim ahamiyatga ega. Bu, o'z navbatida, o'quvchilarga nafaqat o'z madaniyatini anglash, balki boshqa madaniyatlarni ham qadrlash imkonini beradi. Shu tariqa, milliy musiqa ta'lim jarayonida nafaqat san'at, balki umuman inson tarbiyasida muhim omil sifatida namoyon bo'ladi. Bundan asosiy maqsad milliy musiqa ta'limi va uning ahamiyatini o'rganishdan iborat bo'lib, bu soha jamiyatda va ta'limda qanday rol o'ynashini ko'rsatishdir.

Milliy musiqa, o'ziga xos xususiyatlari va an'analari bilan, o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga, estetik didini shakllantirishga va madaniy merosni saqlab qolishga yordam beradi. Ta'lim jarayonida milliy musiqalar, o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantiradi va ularni milliy an'analar bilan bog'laydi. Shu bilan birga, bu jarayon o'zbek milliy musiqasining boyligini va uning zamonaviy ta'lim tizimidagi o'rnini ta'kidlaydi. Milliy musiqa nafaqat san'at, balki umumiy tarbiyada muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Boshlang'ich ta'lim tizimida musiqa madaniyati fanining asosiy vazifalaridan

biri o'quvchilarda milliy musiqa merosiga nisbatan qiziqish, estetik did va tinglash madaniyatini shakllantirishdan iboratdir. Ayniqsa, milliy musiqa tinglash kompetensiyasini rivojlantirish o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasi, milliy qadriyatlarga hurmat ruhida kamol topishida muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli pedagogika va musiqa ta'limi sohasida ushbu masala bo'yicha qator ilmiy tadqiqotlar olib borilgan.

Pedagogik adabiyotlarda kompetensiya shaxsning bilim, ko'nikma, malaka va tajribalarni muayyan faoliyatda samarali qo'llash qobiliyati sifatida izohlanadi. Musiqa tinglash kompetensiyasi esa o'quvchining musiqa asarlarini ongli ravishda idrok etishi, tahlil qilishi, baholashi va ularga nisbatan estetik munosabat bildira olishini anglatadi.

N.A. Vetlugina, D.B. Kabalevskiy, B.M. Teplovlarning tadqiqotlarida musiqa idroki bolaning estetik tarbiyasidagi asosiy omillardan biri sifatida ko'rsatilgan. Olimlarning fikricha, musiqa tinglash jarayonida o'quvchilarning emotsional sezgirligi, musiqiy xotirasi va badiiy tafakkuri rivojlanadi.

O'zbekistonlik olimlardan R.Ishmuxamedov, O.Tolipov, N.Sayidahmedov, D.Sharipova va boshqalar kompetensiyaviy yondashuv asosida ta'lim tashkil etishning nazariy asoslarini ishlab chiqqanlar. Ularning ilmiy qarashlarida o'quvchilarni mustaqil fikrlashga, estetik baholashga va milliy qadriyatlarni anglashga o'rgatish muhim pedagogik vazifa sifatida baholanadi.

Milliy musiqa ta'limi bo'yicha olib borilgan tadqiqotlarda musiqa pedagogikasi bo'yicha ilmiy manbalarda milliy musiqa namunalarini o'quvchilarga o'rgatish va tinglatish metodikasiga alohida e'tibor qaratilgan. O'zbekiston musiqa pedagoglari S.Begmatov, R.Abdullayev, A.Mansurov, M.Quronov va boshqalarning tadqiqotlarida xalq qo'shiqlari, maqom namunalarini ta'lim jarayoniga integratsiya qilish orqali o'quvchilarning milliy musiqiy tafakkurini rivojlantirish mumkinligi asoslab berilgan.

Tahlil qilingan ilmiy-pedagogik adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich sinf o'quvchilarida milliy musiqa tinglash kompetensiyalarini shakllantirishda suhbat, taqqoslash, sahnalashtirish, tasviriy faoliyat hamda multimedia texnologiyalariga asoslangan metodlar yuqori samaradorlikka ega. Biroq mavjud

tadqiqotlarda ushbu metodlarni kompetensiyaviy yondashuv asosida kompleks qo'llash mexanizmlari yetarlicha ishlab chiqilmagan. Shu bois kelgusida milliy musiqa tinglash kompetensiyasini shakllantirishning pedagogik modeli, mezonlari va samarali texnologiyalarini ishlab chiqish dolzarb ilmiy muammo sifatida qolmoqda.

Milliy musiqa va uning ta'linga ta'siri. Milliy musiqa ta'lim jarayonida o'quvchilarning rivojiga, madaniyat va identitet shakllanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. O'zbek milliy musiqasi o'ziga xos xususiyatlari bilan ajralib turadi va bu xususiyatlar o'quvchilarni nafaqat musiqiy ko'nikmalarga, balki ularning madaniy va ruhiy rivojlanishiga ham hissa qo'shadi. Milliy musiqaning o'quvchilarga ta'siri, eng avvalo, ularning hissiy dunyosini boyitishda namoyon bo'ladi. Musiqa orqali o'quvchilar o'z his-tuyg'ularini ifoda etish, boshqalar bilan muloqot qilish imkoniyatiga ega bo'lishadi, bu esa ularning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Shuningdek, milliy musiqa madaniyat va identitetni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. O'quvchilar o'z xalqining musiqiy merosini o'rganish orqali o'zlarini o'zbek xalqining bir qismi sifatida his qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu jarayon, o'z navbatida, ularning milliy g'ururini oshirishga, o'z xalqining tarixi va an'alariga bo'lgan qiziqishini kuchaytirishga yordam beradi. O'zbek milliy musiqa asarlarini o'rganish, o'quvchilarga o'z madaniyatlarini yanada chuqurroq tushunish va qadrlash imkonini beradi.

Ta'lim jarayonida milliy musiqaning integratsiyasi, o'quvchilarning kreativlik va innovatsion fikrlash qobiliyatlarini ham oshiradi. Musiqiy ijodkorlik va ijro etish jarayonlari, o'quvchilarga muammolarni hal qilishda yangi yondashuvlar ishlab chiqishga yordam beradi. Shu tariqa, milliy musiqa nafaqat o'quvchilarning san'atga bo'lgan qiziqishini oshiradi, balki ularning shaxsiy va akademik rivojlanishlariga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Milliy musiqa o'quvchilarning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi, chunki u madaniyat va identitet shakllanishiga yordam beradi.

O'zbek milliy musiqasi, uning ritmlari va kuylari orqali o'quvchilarda o'z xalqining tarixi va an'alariga bo'lgan hurmatni oshiradi. Bu jarayon, shuningdek, o'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirib, ularni o'z his-tuyg'ularini ifoda etishga undaydi. Milliy musiqa ta'lim jarayonida qo'shimcha motivatsiya

manbai sifatida xizmat qiladi, shuningdek, o'quvchilarning jamoaviy ruhini mustahkamlab, ularni birlashtiradi. Natijada, milliy musiqa nafaqat san'atni o'rganish, balki o'zligini anglash va madaniy merosni saqlashda muhim omil bo'lib qoladi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining musiqa tinglash kompetensiyalari, ularning umumiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Musiqa tinglash ko'nikmalari nafaqat estetik qobiliyatni rivojlantiradi, balki o'quvchilarning diqqatini, xotirasini va analitik fikrlashini ham oshiradi. O'quvchilarning musiqa tinglash kompetensiyalarini aniqlash jarayoni, ularning individual farqliliklarini, qiziqishlarini va ehtiyojlarini inobatga olishni talab qiladi. Bunday kompetensiyalarni rivojlantirish jarayonida, o'quvchilarga turli xil musiqa janrlari, uslublari va madaniyatlarni tanishtirish muhimdir. Bu esa nafaqat musiqa savodxonligini oshirishga, balki o'zaro tushunishni va madaniy almashuvni ham rivojlantirishga yordam beradi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining musiqa tinglash kompetensiyalari, nafaqat san'atning bir qismi sifatida, balki ularning umumiy intellektual va emotsional rivojlanishida muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining musiqa tinglash kompetensiyalarini aniqlash va ularning rivojlanish darajasini o'rganish, ta'lim jarayonida muhim o'rin tutadi. Musiqa tinglash, o'quvchilarning estetik sezgi va musiqiy tushunchalarini rivojlantirishga yordam beradi. Bu jarayon, o'quvchilarning diqqatini jamlash, eslab qolish va musiqiy tuyg'ularni anglash qobiliyatlarini mustahkamlashga xizmat qiladi.

O'quvchilarning musiqa tinglash kompetensiyalarini baholash, ularning musiqaga bo'lgan qiziqishini oshirish va kelajakda musiqiy faoliyatlarga yo'naltirish imkonini beradi. Shu bilan birga, o'qituvchilar uchun musiqa tinglash kompetensiyalarini rivojlantirish strategiyalarini ishlab chiqish zarurati yuzaga keladi, bu esa o'quvchilarning umumiy ta'lim jarayonida muvaffaqiyatini ta'minlaydi.

O'qituvchi tomonidan qo'llaniladigan metodlar. O'qituvchi tomonidan milliy musiqa tinglash kompetensiyalarini shakllantirishda dars davomida bir qator samarali metodlar qo'llaniladi. Bular orasida interaktiv o'qitish usullari, guruhga

bo'linib muhokamalar qilish va amaliy mashg'ulotlarda muhim o'rin egallaydi. Interaktiv o'qitish metodlari orqali o'qituvchilar o'quvchilarni faol ishtirok etishga undaydi, bu esa ularning musiqa eshitish va tinglash tushunchalarini kengaytirishga yordam beradi. O'quvchilar musiqa asarlarini tinglash jarayonida o'z fikrlarini bildirishlari, turli xil musiqiy janrlar haqida muhokama qilishlari va ularning hissiyotlarini ifoda etishlari mumkin.

Guruh bo'lib muhokamalar qilish, o'z navbatida, o'quvchilarning fikr almashishiga, bir-biridan o'rganishiga va musiqaga bo'lgan qiziqishlarini oshirishga xizmat qiladi. Bu metodlar orqali o'qituvchi o'quvchilarning musiqiy asarlarni tahlil qilish, ularning kontekstini tushunish va o'z fikrlarini izchil bayon etish ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatini yaratadi.

Amaliy mashg'ulotlar esa o'quvchilarga musiqa tinglash jarayonida o'zlarini erkin his qilishlariga yordam beradi. Ular musiqa asarlarini tinglash bilan birga, ularning tuzilishi, ritmi va melodik xususiyatlarini o'rganish imkoniyatiga ega bo'lishadi. O'qituvchilar o'quvchilarga turli xil musiqiy asarlarni taqdim etish orqali ularning musiqiy didini shakllantirishi va ularni o'z fikrlarini erkin ifoda etishga undashi muhimdir. Musiqa asarlarini tahlil qilish, ularning tarixiy va madaniy kontekstini o'rganish orqali o'quvchilarning musiqiy bilimlarini kengaytirish mumkin. Shuningdek, o'qituvchilar o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish maqsadida musiqa kompozitsiyalarini yaratish jarayoniga jalb etadilar. Bu metodlar o'quvchilarning musiqiy didini shakllantiradi, ularning estetik tushunchalarini boyitadi va musiqaga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

Tadqiqotchilar milliy musiqa tinglash jarayonida quyidagi pedagogik vazifalarni amalga oshirish zarurligini ta'kidlaydilar:

- musiqiy obrazlarni idrok etishga o'rgatish;
- milliy kuy va qo'shiqlarning mazmunini tushuntirish;
- musiqa vositasida milliy qadriyatlarni singdirish;
- tinglangan asarlar yuzasidan fikr bildirish ko'nikmalarini shakllantirish;
- musiqiy tafakkur va estetik didni rivojlantirish.

Boshlang'ich sinflarda musiqa tinglashni tashkil etish metodlardan:

1. Suhbat metodi. D.B. Kabalevskiy tomonidan ishlab chiqilgan musiqa tinglash metodikasida suhbat usuli muhim o'rin egallaydi. Tinglashdan oldin va keyin tashkil etilgan savol-javoblar o'quvchilarning musiqiy tafakkurini faollashtiradi. Masalan:

- Kuy qanday kayfiyat uyg'otdi?
- Asarda qanday obrazlar tasvirlangan?
- Kuy qaysi xalq an'analarini eslatadi?

Bu metod o'quvchilarning mustaqil fikrlash kompetensiyasini rivojlantiradi.

2. Taqqoslash metodi. N.A. Vetlugina va B.M. Teplov tadqiqotlarida musiqiy taqqoslash usulining samaradorligi asoslangan. O'quvchilar ikki yoki undan ortiq kuylarni tinglab, ularning o'xshash va farqli jihatlarini aniqlaydilar.

Masalan:

Taqqoslash mezon	Kuy 1	Kuy 2
Sur'ati	Tez	Sekin
Xarakteri	Quvnoq	Lirik
Cholg'ular	Doira	Rubob

Bu metod o'quvchilarning musiqiy tahlil ko'nikmalarini rivojlantiradi.

3. Tasviriy faoliyat bilan integratsiya. Psixolog va pedagog olimlarning tadqiqotlariga ko'ra, musiqa tinglash jarayonida rasm chizish, obraz yaratish kabi faoliyatlar bolalarning emotsional idrokini kuchaytiradi. Masalan, o'quvchilarga tinglangan xalq kuyidan olgan taassurotlari asosida rasm chizish topshirig'i beriladi.

4. Rol o'ynash va sahnalashtirish metodi. Musiqa asarlarining mazmunini sahnalashtirish orqali o'quvchilar tinglangan musiqaning badiiy mohiyatini chuqurroq anglaydilar. Bu metod Vygotskiyning faoliyatga asoslangan ta'lim nazariyasiga mos keladi.

5. Multimedia texnologiyalaridan foydalanish. So'nggi yillarda olib borilgan tadqiqotlarda audiovizual vositalardan foydalanish milliy musiqa tinglash kompetensiyasini rivojlantirishning samarali vositasi sifatida ko'rsatib o'tilgan.

Multimedia vositalari:

- videolavhalar;

- virtual konsertlar;
- elektron darsliklar;
- interaktiv taqdimotlar;
- QR-kod orqali audio materiallar.

Ular o'quvchilarning diqqatini oshirib, musiqani yaxshiroq idrok etishga xizmat qiladi.

Amaliy misollar va tajribalar. O'qituvchilar tomonidan amalga oshirilgan amaliy misollar va tajribalar musiqiy ta'limda metodlarning samaradorligini ko'rsatadi. Masalan, bir guruh o'qituvchilar o'z darslarida interaktiv metodlarni qo'llash orqali o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlagan. Ular musiqiy asarlarni o'rganish jarayonida o'quvchilarni guruhlariga bo'lib, birgalikda ijro etishga undagan. Bu jarayon o'quvchilarning musiqiy ko'nikmalarini rivojlantirish bilan birga, ularning bir-biriga bo'lgan ishonchini ham oshirgan.

Boshqa bir tajribada, o'qituvchilar musiqiy ta'limda zamonaviy texnologiyalarni, masalan, onlayn platformalarni va mobil ilovalarni qo'llagan. O'quvchilar musiqiy asarlarni tinglash va tahlil qilish uchun ushbu resurslardan foydalangan, bu esa ularning mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam bergan. O'qituvchilar bu jarayonda o'quvchilarning fikrlarini tinglash va muhokama qilish orqali, ularning fikrlash qobiliyatini ham mustahkamlashga erishgan. Ushbu amaliy misollar va tajribalar, o'qituvchilarning innovatsion yondashuvlari orqali musiqiy ta'limda metodlarning samaradorligini aniq ko'rsatmoqda.

NATIJALAR VA MUHOKAMALAR

Olingan tajribalar natijalar tahlil qilinganda, o'quvchilarning milliy musiqa tinglash kopetensiyalarini shakllanishi va rivojlanishida metodlarning ta'siri muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot davomida o'quvchilarning musiqiy ko'nikmalarini oshirishga qaratilgan turli metodlar sinovdan o'tkazildi. Bu metodlar orasida interaktiv o'qitish, guruhiy muhokamalar va amaliy mashg'ulotlar alohida e'tiborni tortdi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, o'quvchilar interaktiv o'qitish jarayonida o'z fikrlarini erkin ifodalash imkoniyatiga ega bo'lishdi, bu esa ularning ishtirokini oshirdi va motivatsiyasini kuchaytirdi. Shuningdek, guruhiy muhokamalar orqali

o'quvchilar bir-biridan o'rganish, fikr almashish va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ldilar. Metodlarning o'quvchilarga ta'siri baholanayotganda, ularning o'zaro munosabatlari va jamoada ishlash qobiliyatlari ham e'tiborga olinishi lozim. O'quvchilar orasida jamoaviy ishlashni rag'batlantiruvchi muhit yaratish, ularning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, o'quvchilarning o'zaro yordam berishlari va bir-birlarining fikrlarini hurmat qilishlari metodlarning samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

O'quvchilar o'zlarining ta'lim jarayonida faol ishtirok etishlari, yangi bilimlarni mustahkamlashlari va amaliy ko'nikmalarni egallashlari uchun turli metodlar samarali hisoblanadi. Shuningdek, metodlarning xilma-xilligi o'quvchilarning individual ehtiyojlariga mos ravishda ta'lim berish imkonini yaratadi. Bu, o'z navbatida, o'quvchilar orasida o'zaro hamkorlikni, fikr almashishni va ijodkorlikni rivojlantiradi.

XULOSA VA TAVSIYALAR

Xulosalar shuni ko'rsatadiki, milliy musiqa tinglash kompetensiyalarini shakllantirish o'quv jarayonining ajralmas qismidir. Milliy musiqaning o'ziga xosligi, madaniy merosi va tarixiy konteksti o'quvchilarga nafaqat musiqa san'atini anglashda, balki ularning madaniy identitetini must'ahkamlashda ham muhim rol o'ynaydi. Musiqaning tinglanishi orqali o'quvchilar yangi fikrlar, hissiyotlar va tajribalarni kashf etadilar, bu esa ularning shaxsiy rivojlanishlariga yordam beradi. Kelajakda milliy musiqa tinglash kompetensiyalarini shakllantirish uchun bir qator tavsiyalarni ishlab chiqish zarur. Avvalo, o'quv dasturlarida milliy musiqaning turli janrlarini kiritish va ularni o'rganish uchun ko'proq imkoniyatlar yaratish muhimdir. Shuningdek, o'quvchilarga musiqa tinglash jarayonida faol ishtirok etishlari uchun interaktiv metodlarni qo'llash tavsiya etiladi. Bu metodlar o'quvchilarning musiqiy tajribalarini boyitadi va ularga o'z fikrlarini erkin ifoda etish imkonini beradi. Bundan tashqari, o'quvchilarga musiqani tahlil qilish va uning kontekstini tushunish bo'yicha ko'nikmalarni o'rgatish muhimdir, chunki bu ularning musiqa san'atiga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Milliy musiqaning ahamiyatini ta'kidlash, shuningdek, uning zamonaviy hayotdagi o'rnini ko'rsatish

orqali o'quvchilarni rag'batlantirish kerak. Shu tarzda, milliy musiqa tinglash kompetensiyalarini rivojlantirish jarayoni o'quvchilarning madaniy va ijodiy salohiyatini oshirishga xizmat qiladi. Shuningdek, musiqa ta'limiga zamonaviy texnologiyalarni joriy etish orqali o'quvchilarni milliy musiqaning boyligi va xilma-xilligini anglashga yordam berish mumkin. Bu jarayonlar o'quvchilarni nafaqat musiqa sohasida, balki ularning umumiy rivojlanishida ham muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

21. Botirkhanovich, S. B. (2024). The Structure of Kashkar Rubab, And Methods of Their Execution. *CENTRAL ASIAN JOURNAL OF ARTS AND DESIGN*, 5(1), 19-22.
22. Toshmatov, G. U. O. (2026). Musiqa ta'limi jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etishning ilmiy-nazariy asoslari. *Science and Education*, 7(2), 195-201.
23. Abduraimov, S. (2024). METHODS OF USING PRACTICAL METHODS IN MUSIC CULTURE LESSONS IN HIGH SCHOOLS. Решение социальных проблем в управлении и экономике, 3(6), 22-25.
24. Abduraimov, S. Z. (2024). MUSIQA TO 'GARAKLARI ASOSIDA O'QUVCHILARDA MILLIY RUHIYAT TUSHUNCHALARINI SHAKLLANTIRISH USULLARI. *Inter education & global study*, (5 (1)), 44-51.
25. Asrakulova, A. (2025). ECONOMIC VIEWS OF ABU NASR FORABI. *Инновационные исследования в науке*, 4(2), 65-68.
26. Nabievna, A. A. (2025). ECONOMIC THOUGHTS OF YUSUF KHOS KHOJIB. *Web of Humanities: Journal of Social Science and Humanitarian Research*, 3(2), 212-214.
27. Jurayeva, G. (2025). TALABALARNING O'ZBEK XALQ CHOLG'ULARIDA IJROCHILIK MAHORATLARINI OSHIRISHDA USTOZ-SHOGIRD AN'ANALARINING O'RNI. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 2(4.3), 535538.
28. Nabievna, A. A. (2025). ECONOMIC THOUGHTS OF YUSUF KHOS KHOJIB. *Web of Humanities: Journal of Social Science and Humanitarian Research*, 3(2), 212-214.
29. Akhmedov, B. (2026, February). TECHNICAL AND EXPRESSIVE ASPECTS OF THE CONDUCTING APPARATUS. In *International Conference on Social Sciences & Humanities (Vol. 2, No. 2, pp. 68-71)*.
30. Ahmedov, B. S. (2026). Umumta'lim maktablari musiqa darslarida musiqa tinglash jarayonining metodik asoslari. *Science and Education*, 7(2), 182-187.
31. Shokirkhonov, B. (2026, February). DEVELOPMENT OF STUDENTS'PERFORMING AND MUSICAL ABILITIES THROUGH INSTRUMENTS. In *International Conference on Social Sciences & Humanities (Vol. 2, No. 2, pp. 77-79)*.
32. Olimjonovich, T. G., & Komiljanovna, D. G. (2022). The Importance of the Festival "East Songs" in the Introduction and Development of National Classical Music of the Peoples of the East. *Central Asian Journal of Theoretical and Applied Science*, 3(6), 195
33. Tajiboev, E. (2025). ORGANIZATION OF AN OUT-OF-CLASS MUSIC CLUB IN COMPREHENSIVE SECONDARY SCHOOLS. *Развитие и инновации в науке*, 4(2), 13-16

34. Tajiboev, E. (2025). ORGANIZATION OF AN OUT-OF-CLASS MUSIC CLUB IN COMPREHENSIVE SECONDARY SCHOOLS. Развитие и инновации в науке, 4(2), 13-16
35. Usmonjanova, G. A. Q. (2026). Musiqa ta'limida STEM texnologiyalari va milliy musiqa integratsiyasi. Science and Education, 7(3), 392-395.
36. Usmonjanova, G. A. Q. (2026). Musiqiy mashg'ulotlar orqali talabalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi. Science and Education, 7(3), 388-391.
37. Odilova, G. O. (2026). Musiqa ta'limi yo'nalishi talabalarida ritmik kompetensiyani rivojlantirishning metodik asoslari. Science and Education, 7(1), 960-965.
38. Odilova, G. O. (2026). Musiqa ta'limi orqali bolaga emotsional yondashish tendensiyalari. Science and Education, 7(2), 162-168.
39. Joraxanovich, G. J. (2025). XIX ASR OHIRI XX ASR BOSHLARIDA YEVROPADA MUSIQA PSIXOLOGIYASI RIVOJLANISHI. Научный Импульс, 4(37), 157-161.
40. Muhammadjon o'g, O. R. A. (2025, December). RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA PEDAGOGIKA YO'NALISHI TALABALARI KREATIV FIKRLASH KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISHNING INNOVATION METODIKASI. In Partner conferences of the International Scientific Journal Research Focus (Vol. 1, No. 1, pp. 1156-1159).